МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
спеціалізація «Банківська справа»
за магістерською програмою професійного спрямування
Управління банками на фінансовому ринку
на тему: **«Розвиток банківського роздрібного кредитування в Україні»**

Виконавець:
студентка 6 курсу, групи 2 факультет
кредитно – економічного факультету
Ткач Кристина Сергіївна

Науковий керівник:
д.е.н., професор
Кузнєцова Людмила Вікторівна

ОДЕСА 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дипломної роботи полягає у тому, питання розвитку роздрібного кредитування охоплюють проблеми загального стану грошово-кредитного механізму країни, банківської системи в цілому та механізму кредитування окремих банків. Його досконалий стан може бути каталізатором розвитку сектору роздрібної торгівлі.

Роздрібне кредитування за останні роки посідає значне місце в розвитку соціально-економічної сфери України. Таке кредитування допомагає досягнути конкурентної переваги українського банку, тому що банківські послуги з роздрібного кредитування потрібно надавати при якомога низьких відсоткових ставках та максимально якісно. Особливість сучасного ринку полягає в тому, що в умовах високої конкуренції, знизити ціну на кредит і прискорити процес обслуговування можна лише за рахунок упровадження максимально сучасних інноваційних технологій.

Перелік банківських продуктів значною мірою стають більш популярними та використовуються все частіше у повсякденному житті. Обсяг кредитування фізичних осіб в Україні два роки поспіль має тенденцію до зростання. За цих обставин змінилася стратегія банків на кредитному ринку і політика щодо обслуговування фізичних осіб, збільшився вплив споживчого кредитування на фінансові результати діяльності банків.

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі широко розглянуто теоретичні та прикладні аспекти кредитування фізичних осіб. Зазначеній проблемі присвячено дослідження В. Базилевича, В. Василенко, Д. Гринькова, А. Євтухи, В. Міщенко, А. Мороз, С. Науменкової, С. Щеглова та ін.. Однак в умовах сучасного розвитку вітчизняної практики банківського кредитування населення постає актуальність зазначених проблем та недостатній рівень вивчення питань капіталізації в сучасних умовах зумовили вибір теми, окреслили об’єкт та предмет дослідження, його мету та основні завдання.

Метою дослідження є визначення умов та проблем функціонування системи роздрібного кредитування, аналіз перспектив розвитку даної сфери банківської діяльності в Україні.

.

Основними завданнями для розкриття даної теми є:

Кредитування фізичних осіб набуває все більшого значення і стає невід'ємним і важливим складником банківської діяльності. Існує багато причин недостатньо активного та ефективного процесу кредитування

населення. До них належать: складність і різноманіття відносин роздрібного кредитування, їх тісний взаємозв'язок із різними факторами економічного, політичного і соціального характеру. Зазначені проблеми зумовлюють нагальність та практичну значущість подальших наукових досліджень питань банківського кредитування фізичних осіб. Діючий механізм роздрібного кредитування потребує вдосконалення з урахуванням досягнень економічної науки, реального стану і перспектив розвитку вітчизняного банківського сектору економіки.

Об'єктом дослідження вдосконалення системи роздрібного кредитування України.

Предметом дослідження є розвиток роздрібного бізнесу в Україні, як наслідок стабілізації роздрібного кредитування.

Методологія дослідження. *Методи дослідження* випускної роботи полягають у використанні загальнонаукових та спеціальних підходів, а саме: метод порівняння, статистичний аналіз – для порівняння та оцінки даних, наукова абстракція, структурно-логічного аналізу та графічний та табличний метод – для схематичного подання.

***Інформаційна база дослідження*. :** *дослідження* становлять нормативно - законодавчі акти України, які регулюють діяльність банків та окремо споживче кредитування, публікації та монографії видатних вчених, звіти державних органів та звіти банківських установ.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінок. Робота містить 6 таблиць, 8 рисунків, 71 найменувань джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи роздрібного кредитного бізнесу банків» досліджено сутність роздрібного кредитування. Формування продуктового ряду сучасного роздрібного бізнесу. Головна ознака роздрібного кредиту — кредитування кінцевого споживання. Такий кредит дає змогу населенню споживати товари і послуги до того, як споживачі спроможні їх оплатити. Такий кредит забезпечує підвищення рівня життя споживачів. У макроекономічному плані цей кредит збільшує сукупний платоспроможний попит на предмети споживання і послуги, що стимулює розширення обсягів їх виробництва.

Важливим проаналізованим питанням є такі критерії класифікації роздрібних кредитів, як спосіб надання, категорія позичальника, розмір кредиту, валюта кредитування, види процентних ставок, платність, форма кредиту, спосіб оцінювання кредитоспроможності. За способом надання виокремлюється овердрафт за лицьовим рахунком, зарахування на позиковий рахунок, видача готівкою, перерахування торговельній організації. За категорією позичальника класифікуємо кредити, що надаються всім верствам населення, певним соціальним групам населення (працюючим, студентам, пенсіонерам, підприємцям, молодим сім'ям, нерезидентам, співпозичальникам, фізичним особам, що працюють в організаціях - клієнтах банку, VIP клієнтам, фізичним особам, які мають позитивну кредитну історію протягом певного терміну в банку-кредиторі).

У другому розділі «Оцінка процесів розвитку роздрібного кредитного бізнесу в Україні» визначено, вагому роль підприємств роздрібної торгівлі у задоволенні попиту населення на споживчі товари та важливе значення показників товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у характеристиці масштабів та рівня задоволення попиту населення, стимулюванні розвитку виробництва та прискоренні оборотності капіталу виробничих підприємств, прискоренні швидкості грошового обігу та покращенні інших макроекономічних показників завдяки роздрібного кредитування.

Проведений кластерний аналіз дав змогу виявити основних пріоритетних конкурентів для досліджуваних банків

Проте основним питанням залишається покращення якості управління кредитними ризиками є передумовою підвищення ефективності банківської діяльності та конкурентноздатності банків взагалі. Система управління кредитними ризиками формується відповідно до кредитної політики банку.

Існує певне протиріччя між об'єктивними параметрами розвитку домогосподарств як основи стабільності позичальника та його готовністю та обізнаністю щодо ефективного використання кредитних ресурсів.

Оглянувши детальніше динаміку та структуру роздрібного кредитування, з`ясували, настільки зріс загальний обсяг кредитування, у тому числі споживчий. Динаміка відображає прийняття Закону України «Про споживче кредитування», вплив кризи та воєнних подій, які розпочались в 2013 р. і тривають досі. У ІІІ кварталі 2018 року банки продовжували активно кредитувати населення. Передусім вони надавали споживчі кредити на поточні цілі.

Чисті гривневі кредити фізичним особам за цей період зросли на 7.4%. Активне нове кредитування сприяло зниженню доларизації роздрібного портфеля, та скороченню частки непрацюючих кредитів в портфелях банків в цілому по системі. Високі темпи роздрібного кредитування збережуться і в IV кварталі.

Було проведено оцінку платіжних карток: з початку 2018 року продовжує зберігатися позитивна тенденція зростання безготівкових розрахунків та розширення платіжної інфраструктури. Кількість платіжних карток за 2017 рік збільшилась на 3,9% і на початок 2018 року становила 59,9 млн шт., з них активних - 34,9 млн шт. (зростання на 7,6% порівняно з початком 2017 року).

На сучасному етапі економічного розвитку одним з важливих шляхів виходу України із кризового стану займає удосконалення та подальший розвиток банківського кредитування. Підвищення ефективності банківського сектору країни – одна з актуальних, гострих і складних проблем, яка є на сьогодні.

Що стосується обсягу обороту роздрібної торгівлі України грошові доходи і заощадження, задоволення потреб за рахунок кредитних засобів, тобто платоспроможний купівельний попит населення впливає на обсяг обороту роздрібної торгівлі.

У жовтні 2018 року оборот роздрібної торгівлі порівняно із січнем 2018 року зріс на 8,5%, тобто відновлення зростання обсягів роздрібного товарообороту підприємств, впливає на платоспроможність населення, яке залежить від роздрібного кредитування. Отже, проведений аналіз підтверджує вагому роль підприємств роздрібної торгівлі у задоволенні попиту населення на споживчі товари та важливе значення показників товарообороту підприємств роздрібної торгівлі у характеристиці масштабів та рівня задоволення попиту населення, стимулюванні розвитку виробництва

та прискоренні оборотності капіталу виробничих підприємств, прискоренні швидкості грошового обігу та покращенні інших макроекономічних показників.

Оцінили умови кредитних карт з кешбеком в банках України, визначили що основним інструментом стимулювання збуту та підвищення лояльності, окрім тарифів на звичайні операції, є кешбек, тобто повернення певного відсотку від суми покупки карткою на рахунок клієнта. Лідером серед банків став Монобанк, який щомісяця дає на вибір дві категорії, за покупки в яких нараховує кешбек, наприклад, на 04.12.2018 року за розрахунки в зоомагазинах та ветеринарних клініках Монобанк поверне 20%, послуги і товари кінотеатрів також – 20%, авто і АЗС - 3%. Також, щомісяця нараховується 10% річних на залишок власних коштів на картці. Як бачимо, тарифи Монобанку є значно вигіднішими, ніж у його основних конкурентів, що дає великі перспективи для його розвитку в подальшому.

Проаналізовано метод оцінки фінансового стану контрагентів – фізичних осіб.

У третьому розділі «Основні напрямки підвищення ефективності інструментів роздрібного банківського бізнесу» визначили вплив фінансових технологій на вдосконалення роздрібних кредитних банківських продуктів для населення.

Оцінили партнерську програму кредитування та ризики, які з цим пов’язані.

Використання практики bancassurance у кредитуванні населення має значні переваги для банків, страхових компаній та клієнтів. Позичальник отримує комплексне обслуговування у банку, не має потреби витрачати час, щоб звертатися у страхову компанію. Кредитор обирає для співпраці ті страхові компанії, яким він довіряє, що є сприятливим фактором і для позичальника, оскільки йому не потрібно проводити аналіз ринку страхування для вибору страхової компанії, і для банку внаслідок суттєвого зниження ризику невиплати страхових відшкодувань. Найбільше переваг від співробітництва зі страховими компаніями під час кредитування населення має банк, а саме:

– отримання додаткового доходу у вигляді комісійних платежів від страхової компанії;

– розширення продуктового ряду; – зниження ризиків;

– збільшення клієнтської бази завдяки комплексному обслуговуванню.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок, можна сказати, що роздрібний банківський бізнес – це самостійний напрямок банківської діяльності, пов'язаний з наданням стандартизованих послуг населенню.

Знизились обсяги виробництва, посилилися темпи інфляції, підвищився рівень безробіття, знизився рівень життя, а з тим зросла і неплатоспроможність споживачів. Саме тому зросла потреба в отриманні споживчих кредитів, які забезпечують підвищення купівельної спроможності, життєвого рівня споживачів, а також стимулюють розширення обсягів виробництва. Проаналізувавши та дослідивши основні проблеми кредитування фізичних осіб в Україні, серед яких – занадто висока відсоткова ставка, недосконаліть або в деякій мірі відсутність правових механізмів захисту прав позичальників.

По-перше, слід розширити і вдосконалити організаційно-правову та фінансово-економічну основу банківського кредитування фізичних осіб. Доцільно вжити заходи для розширення законодавства, яке буде сприяти реальної можливості обслуговуватись в банківських установах, розвитку банківського кредитування і тим самим підвищення соціально-економічного розвитку держави. Також важливим є дотримання банками відносно нового Закону України «Про споживче кредитування» задля чесної конкуренції та надання клієнтам повної інформації про умови кредитування, знову ж таки забезпечити захист прав кредиторів за допомогою юридичних та адміністративних заходів.

АНОТАЦІЯ

Ткач К.С. «Розвиток банківського роздрібного кредитування в Україні» кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерської програмою «Банківська справа», Одеський національний економічний університеть. – м. Одеса, 2018 рік

У роботі розглядаються теоретичні аспекти роздрібного банківського бізнесу. Визначено загальні правові та організаційні засади споживчого кредитування в Україні відповідно до міжнародно-правових стандартів у цій сфері..

Проаналізовано сучасний стан банківської системи. Визначено оцінку ризиків, що притаманні кредитним операціям фізичних осіб.

Запропоновано шляхи розвитку фінансових технологій на прикладі світового досвіду, одним з яких є добровільне страхування клієнтів та P2P-кредитування. Розраховано індекс концентрації капіталу банків.

Проглянуто застосування в державному секторі технології краудсорсингу, яке пов’язано з розвитком сучасних інформаційних і комунікаційних технологій та соціальних мереж.

***Ключові слова**:* роздрібне кредитування, споживче кредитування, краудсорсинг, P2P-кредитування, технології.

ANNOTATION

Tkach C. "Development of Banking Retail Loans in Ukraine" qualifying work for obtaining an educational degree from a specialty "Finance, Banking and Insurance" under the master's program "Banking", Odessa National Economic University. - Odessa, 2018

The paper considers theoretical aspects of retail banking business. The general rules and organizational procedures for establishing the right of recruiting in Ukraine are determined in accordance with the inter-legal standard standards in this scope.

The current state of the banking system was analyzed. The estimation of risks inherent in credit operations of individuals is determined.

The ways of development of financial technologies are offered on the example of world experience, one of which is voluntary insurance of clients and P2P-lending. The capital concentration index of banks is calculated.

The application of the crowdsourcing technology in the public sector is considered, which is connected with the development of modern information and communication technologies and social networks.

Key words: retail lending, consumer lending, crowdsourcing, P2P-lending, technology.